

TELEGRAFUL ROMAN.

Apere Marția, Joi și Sâmbeta

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea Tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Corespondența se adresează la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuliile nepublicate nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond — și timbru de 60 fl. pentru fie-care publicare.

Nr. 9848 Pres.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al bisericii ortodoxe în Transilvania și metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor eparchial: dar și milă dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos.

„Când a sosit plinirea vremii a trimis Dumnezeu pre unul născut Fiul sau, Iisus Christos, carele s'a făcut sub lege, ca pre cei de sub lege să-i rescumpere, pentru aceea nu mai sunteți robi ci fii; iar de sunteți fii și moștenitori sunteți ai lui Dumnezeu, prin Iisus Christos“.

S. Apostol Pavel c. 4, v. 4.

Cu mare dor am așteptat și eu aceste sfinte sărbători însemnate și de bucurie, ale nașterii cei de pre trup a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Christos, iubiților mei fii sufletești, nu numai ca să mă împărtășesc și eu de bucuria sufletescă, ce am-o aduce; dar și pentru-ca să ni-doră ocașiune, de a veni și astădată, cu duhul meu, între voi, și a ve întreținea câte-va momente, în cugetări evlavioase, despre marea lor însemnătate.

Se împlinesc nouesprezece sute de ani, dela ivirea evenimentului celui mare și minunat al nașterii Domnului, și totuși marea lui însemnătate nu numai n'a scăzut, în cursul aceluia timp destul de lung, precum scade după timp, însemnătatea altor întâmplări lumesti, ci din contră, cea mare însemnătate, din timp în timp, tot mai mult a crescut.

Nu a scăzut iubiților, însemnătatea cea mare a aceluia eveniment minunat, căci el n'a fost omenesc și trecător, ci dumnezeesc și vecinic precum este și Dumnezeu. N'a scăzut nici va scădea cât va exista lumea și creștinătatea, căci el a fost descoperirea tainei, căi din veac și a nemărginitei iubiri a lui Dumnezeu spre noi oamenii, arătate prin trimiterea în lume a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Christos, venit din ceriu pre pământ, precum mărturisim în „Credem“ „lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, carele devenit noi oamenii și a noastră mântuire, s'a pogorit din ceriuri, și s'a intrupat dela Duhul sfânt și din pururea feciōra Maria și s'a făcut om“, ca să mântue pre oameni din robia sufletescă și trupescă, în care se aflau și s'e ridice earăși la starea „de fii și moștenitori ai lui Dumnezeu“.

Știut este iubiților, că omul, ființa cea mai alasă a lui Dumnezeu; omul cel făcut după chipul și asemnarea lui Dumnezeu, cu suflet nemuritor, cu minte înțelegetoare și cu voie slobodă; omul, cel numai cu ceva mai micșorat decât ingerii, făcut spre bine aici, și fericire dincolo de mormânt, în urma întinării minții prin păcat, și a înstrăinării dela Dumnezeu, într-atâta decăzut, încât el nu cunoscea pre adevăratul Dumnezeu, făcătorul sau. Nu știa cine? și spre ce scop l'a făcut. Și așa în loc de a se închina lui Dumnezeu făcătorului sau, el se închina la soare, lună, stele și la alte făpturi neînsuflețite, până când cei mai slabi ajunseră jucăria celor mai tari, dispunând cei tari de cei slabi ca și de dobitoacele lor.

Mii de ani a fost omenimea în această stare tristă și durerosă, până când „sosind plinirea vremii“ amintită de S. Apostol, a trimis Dumnezeu în lume pre unul născut Fiul sau Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Christos, să aducă lumii, lumina cunoștinții pe care ni-o amintește și tropariul sărbătorilor acestora, prin cuvintele: „Nașterea ta Christose Dumnezeul nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinții“, învățând pre oameni cunoștința și închinarea unui adevărat Dumnezeu, apoi mântuindu-i de robia în care se aflau și arătându-le calea, prin care se potă deveni, cea ce ne spune tot S. Apostol, adecă: „fii ai lui Dumnezeu și moștenitori ai darurilor lui prin Iisus Christos“.

Eată iubiților, în puține cuvinte, însemnătatea cea mare a venirii Domnului nostru Iisus Christos din ceriu pre pământ. Eată pentru ce s'au bucurat de nașterea Domnului, nu numai oamenii pre pământ, dar și ingerii în ceruri, cântând; „Mărire întru cer de sus lui Dumnezeu și pre pământ pe care și între oameni bunăvoie“. Eată pentru-ce s'a arătat și steaua cea neobicinuită, ce a condus pre filosofi dela răsărit la închinăciunea Domnului. Eată de ce ne bucurăm și noi acuma, la sărberea amintirii aceluia eveniment mare și minunat, mulțumind și zicând cu Psalmistul; „ce vom răsplăti Domnului pentru toate ce a făcut nouc“.

Precum vedeți iubiților, prea bunul Dumnezeu, nu s'a îndestulat că a făcut lumea această, cu toate bunurile ei, pentru oameni, ear pre oameni, ca să o stăpânescă, precum însuși zice la facere: „cresceți și ve înmulțiți și stăpâniți pământul“; ei după căderea și înstrăinarea oamenilor dela Dumnezeu, trimite în lume chiar pre unul născut Fiul sau Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Christos, s'e-i mântue de robia sufletescă și trupescă, și scoțându-i din întunerecul neștiinții la lumina cunoștinții de Dumnezeu, ear și grozava decădere, s'e-i ridice earăși la starea fericirii cei dintâi, la starea ce ni o spune S. Apostol Pavel de „fii și moștenitori ai lui Dumnezeu“.

De asemenea nu s'a îndestulat, nici Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Christos, la venirea sa în lume, numai cu mântuirea noastră din robia sufletescă și trupescă, nici numai cu scoțerea noastră din întunerec la lumina cunoștinții: ci pentruca noi oamenii să nu mai recădem earăși în robie, ori în altă aserenece osândă, ci pentruca să ne ridicăm tot mai mult la starea fericirii cei dintâi, a renoit și sfinta legătură dintre Dumnezeu și oameni, ce o numim religiune, pe fundamentul cel vecinic al dragostei evanghelice, și a întemeiat sfinta sa biserică pe piatra cea tare a credinții, cu înalta misiune sau chemare, de a susține și cultiva tot mai mult această legătură, după care noi oamenii sfintim pre Dumnezeu de Tatăl nostru cel ceresc, precum și zicem în rugăciunea de toate zilele: „Tatăl nostru carele ești în ceriuri“, pentruca și El să ne considere pre noi de fii săi.

Biserica este deci acel sfânt așezământ, ce ne ține pururia în legătură cu Dumnezeu, și revarsă darurile dumnezeiești asupra noastră; ea este stéua

noastră conducătoare în cărările vieții, care ne luminează și ne învață, nu numai cum să ne ferim de căderea în păcate, care ne robia sufletescă și trupescă asupra noastră, dar și cum și ce să lucrăm ca să ajungem sôrte tot mai bună, să ajungem binele posibil din lumea această și fericirea cea vecinică din cealaltă lume.

Biserica este care dă oamenilor bucuria și mulțumirea sufletescă, în zile bune; ear în zile grele mângăerea și întărirea, ce nu li-o potă da nici rangul, nici bogăția, nici alte bunuri lumesti.

Biserica arată părinților binecuvântați de Dumnezeu cu fii, că ei sunt răspunzători înaintea lui Dumnezeu și omenilor, pentru fii lor, și prin urmare datori a îngriji de buna lor creștere, sădind simțul religios, în sufletul lor, din cea mai fragedă vârstă, ear la vremea sa a-i da și la învățături de școlă.

Biserica are a îndemna pre părinți să înființeze și să susțină școli confesionale pentru a continua buna creștere a tinerimei, nu numai în privința dezvoltării și a cultivării simțului religios, sădit în sufletul ei din casa părintescă; dar și pentru înzestrarea tinerimei și cu alte învățături, prin cari se potă ajunge tot la mai multă bunăstare și onore, și prin acestea să se potă apropia tot mai mult de binele posibil în această lume, și de fericirea din lumea cea viitoare.

În fine, când tinerii ies din anii școlii tot biserica are a-i lua în mai de aproape îngrijire a ei, și a continua în toate zilele vieții lor, atât dezvoltarea și cultivarea simțului religios, cât și toate alte învățături, de cari oameni au lipsă la ajungerea binelui posibil aici, și a fericirii din lumea viitoare.

Chiar și numai din acestea puține veți înțelege iubiților, misiunea cea sublimă, chemarea cea înaltă a sfintei bisericii Domnului, veți înțelege că ea are a ne conduce la totă dărea. Că ea este izvorul binelui și al fericirii noastre. Deasemenea veți mai înțelege ce faptă frumoasă și măreță fac toți cari ajută și sprijinesc biserica; și din contră ce faptă urită și păcătoasă fac cei ce ar lucra din contră.

Dar apoi pentruca biserica să-și potă împlini înalta ei misiune, nu este destul să aibă ziduri mărețe și înfrumusețate; ci se mai recere să aibă și școlă lângă ea, pentru buna creștere a tinerimei, și preste acestea și preoți și învățători vrednici și luminați, după cerințele și împregiurările timpului în care trăim. Preoți și învățători vrednici și luminați, cari se știe și se știe voiască a învăța și lumina pre oameni: cum și ce să lucre, ca să ajungă bine și fericire. Căci cunoscut este, că numai acei oameni pot ajunge sôrte mai bună, cari sunt mai luminați; cum și că numai acei oameni pot să fie mai luminați, cari au preoți și învățători vrednici și luminați; ear ceilalți cari n'au asemenea preoți și învățători, neavând cine să-i lumineze, vor decădea la starea cea mai tristă și durerosă.

Precumă biserica și școlă, cu preoți și învățători vrednici și luminați, sunt izvorul binelui și al fericirii oamenilor, e destulă dovadă împrejurarea, că

toți oamenii, toate poporale și națiunile, cari au îmbrățișat cu căldură cele două așezăminte sfinte se ved mai înaintate în bunăstare, vază și onore, se ved cuprinzând loc tot mai ales, în societate; precând ceilalți oameni, popor și națiuni, cari n'au îmbrățișat cu căldură cele două așezăminte sfinte, au dat înapoi, au decăzut și au sărăcit, până când mulți s'au și stins cu totul.

Pentru a ne convinge despre această, nu avem decât să privim la alți oameni, la alte popor și națiuni, din jurul nostru, cari dă și nu lucră mai mult, nici sunt mai buni creștini ca noi, totuși se ved mai înaintați. Și dacă ne întrebăm: cum au putut înainta așa frumos. Vom afla, că ei au îmbrățișat mai cu căldură cele două așezăminte sfinte, biserica și școlă, vom afla, că ei au jertfit și școlă, și cu plăcere, nu numai pentru a ridica bisericii și școlii frumoase; dar și pentru a le înzestra cu preoți și învățători vrednici și luminați, cari se știe, și se știe voiască a învăța și a lumina și pre oameni, cum și ce să lucre, mai înțelepțește, ca să potă înainta; precând noi n'am prea făcut așa, din care cauză în mare parte, a și urmat remanerea noastră mai înapoi, și alte stări triste și durerose, ce se ved la cei mai mulți dintre ai noștri.

De unde urmază, că dacă voim și noi sôrte tot mai bună, dacă voim a ne apropia tot mai mult de bunăstare, vază și onore, de a cuprinde și noi loc mai ales în societate; de a ne apropia tot mai mult, de binele posibil din această lume și de fericirea cea vecinică din cealaltă lume; atunci se îmbrățișăm și noi tot mai cu căldură biserica și școlă, prin cari întărim și legătura cea mai sfintă dintre noi și Dumnezeu; se contribuim și se jertfim și noi, ca și alții tot mai mult, pentru înzestrarea bisericii și școlii cu preoți și învățători vrednici și luminați, cari să lumineze atât tinerimea prin școli, cât și poporul prin biserica, precum și această și preoții și învățătorii altor popor mai înaintate; pentruca așa să mergem și noi mai siguri înainte, spre sôrte tot mai bună. Căci de nu vom urma așa nu putem aștepta nici un bine nici sôrte mai bună.

Eată iubiților, cât de mult este legată sôrtea și viitorul nostru de deșteptarea și luminarea noastră în măsură tot mai mare, și cum noi, acea deșteptare și luminare o putem ajunge, numai prin preoțime și învățătorime tot mai luminați. Eată, cât de strins e legată sôrtea și viitorul nostru de luminarea noastră, prin biserică și școlă.

Deci dar ce vă pot sfătu mai părintește și la aceste sfinte sărbători, decât să îmbrățișați și voi, ca și alte popor înaintate, tot cu mai multă căldură, cele două așezăminte sfinte biserica și școlă, să jertfiți și voi, după starea cu care v'a binecuvântat Dumnezeu, — tot mai și învățători vrednici și luminați, cari să fie adevărați părinți și buni învățători ai tinerilor și bătrânilor. Căci să-mi credeți iubiților, că nici o faptă bună, nu este atât de plăcută lui Dumnezeu și oamenilor, și atât de folositoare, neamului nostru; și nici un ban, nici un ajutoriu, nu aduce așa mari folose oamenilor, ca și banul

și ajutorul ce se dă celor două așezăminte sfinte: biserice și școli.

Acestea sunt iubitorii, cugetările evlavioase, cu cari am dorit a vă întreține de-astădată, și sfaturile mele părintești, ce vă adresez și la aceste sfinte sărbători.

Deci luați-le cu bunăvoință la inima voastră, ca isvorite din inima mea părintească, și siliți-vă a le și urma, ca să înaintați tot mai mult, în cele bune și folositoare, și să vă împărtășiți și voi nu numai acum, dar și în celelalte zile ale vieții voștre, de cea sfântă bucurie, ce a adus-o în lume nașterea Domnului, pre care a prevestit-o și îngerul prin cuvintele: „*Eată vestesc vouă bucurie mare, că s'a născut vouă astăzi Mântuitorul carele este Christos Domnul*”.

Dar fiind-că la asemenea lucruri mari bune și folositoare, prelângă nisuița noastră, se mai cere și ajutorul și darul lui Dumnezeu: rugați și voi precum rog și eu din suflet pre prea bunul Dumnezeu, să vă trimită acel puternic ajutor și mare dar al seu, și să vă învrednicescă atât aceste sfinte sărbători, cât și cele apropiate ale anului nou, și ale botezului Domnului, să le petreceți în pace, sănătate și mulțămire, și să le ajungeți încă la mulți ani fericiți. Amin.

După cari împărtășindu-vă și binecuvântarea noastră arhierescă, am remas,

Sibiiu, la sărbătorile născerii Domnului din 1899

al vostru tuturor

de tot binele voitoriu

Ioan Metianu,

arhiepiscop și metropolit

Și pre pământ pace.

Se deschid din nou porțile bisericilor creștine, din nou se deschid ele pentru zilele de sărbătoare ale născerii Domnului, și credincioșii cu evlavie se adună spre a asculta cuvintele îngerești: Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pre pământ pace între omeni bunăvoire.

De ani 19 sute auzim rostindu-se aceste cuvinte.

De ani 9 sute biserica repetă cuvintele îngerești, și nici-odată nu am fost mai fureros isbiți de faptele, cari lovesc aceste cuvinte îngerești ca și acum încheierea veacului al 19 lea.

A perit dragostea din inimile omenilor, a perit dragostea către Dumne-

zeu, perit-a dragostea către deapropo, perit-a dragostea cea adevărată către noi înșine, și cu pași repezi mergem spre perire.

Unde sunt frumoșele timpuri din copilăria noastră cu slujbele sublime în ziua de Crăciun, unde este comuna, în care cu mic cu mare, dela preot până la cel din urmă țigan din coliba dela capul satului, dela copilul înțercat până la cel mai neputincios moșneag cu sfințenie se postia în întreg postul Crăciunului, și creștinul nici pe patul de mörte nu ar fi luat bucătură de dulce în gura sa?

Unde sunt acele zile fericite, când din 14 Novembre, dela lăsatul dulce-lui până inclusive în 6 Ianuarie nu se auzia în comunele noastre glas de violă, nu erau petreceri, nu jocuri, ci tineretul sub conducerea învățătorilor și a cântăreților dela biserică în serile lungi ale postului de Crăciun învăța colindele noastre cele frumoșe, învăța cântecul de stea, ca în sera de Crăciun, apoi între zilele dela 25 Decembre până în ajunul botezului prin călătoria din casă în casă cu steaua, să dea mărire lui Dumnezeu celui dintru înălțime.

Unde este sfințenia de odinioară a serei de Crăciun când comunele noastre răsuna de glasurile dulci ale colindătorilor, unde sunt colindele noastre cu fond religios din întâmplările dela nașterea Domnului, unde colindele noastre cu stéua, unde colindele cu craii dela răsărit, unde colindele cu Messia Christos?

Unde sunt colindele noastre cu fond istoric, unde cele cu fond mitologic, unde frumoșele obiceiuri străbune din ajunul Crăciunului, toate aranjate, toate întocmite spre lauda și mărirea lui Dumnezeu?

Unde ești frumoșă copilărie, unde sunteți voi sărbătorilor de atunci cari ca niște dulci reminiscențe, ca visuri plăcute, ne răpiți în timpurile trecute, în cari dominau datinele străbune, pe cari biserica ni le-a inspirat, și ea ni le-a conservat timp de 18 veacuri.

Civilizațiunea de azi introduce în locul datinelor străbune, datini și obiceiuri străine.

Azi nu se mai cântă cântarea îngerească întru mărirea lui Dumnezeu ci în locul ei dăm îngerilor alt rol cu misiune lumescă.

Asupra ieslei din Vifleem corul îngerilor a întonat cântarea conservată de biserică „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu”.

Azi copiii Românilor nu mai știu de acest rol al îngerilor; azi copiii noștri cunosc pe îngeri, ca aducând pre-

sente, și după-cum ne spune un ziar bisericesc dela noi, copilașul de azi adorme cu întrebarea: ce-mi va aduce îngerul?

Azi ca să ne arătăm că ținem, nu la datinele străbune, ci la spoiala numită civilizațiune, în ajunul Crăciunului aprindem pomul Crăciunului.

La Români de odinioară darurile le aducea „Moș Crăciun”, figură ideală în viața poporului nostru.

„Iată vine moș Crăciun încărcat de daruri” se mai aude și azi cântându-se ici-colea, în faptă însă darurile se pun azi în sarcina îngerilor, despre cari copiii altele au învățat în istoria biblică.

După învățăturile bisericești altă misiune au avut îngerii la nașterea Domnului.

Îngerul a vestit păstorilor bucuria cea mare, îngerul a dat acelora înviațiunea să meargă în Vifleem, unde în iesle vor afla pruncul nou născut, îngerii au întonat frumoșă cântare, de care am mai amintit, îngerii au avut misiunea să vestescă voia lui Dumnezeu, să execute mandatul lui, și copii noștri dau de înger la jertfa lui Avram, la salvarea lui Loth din Sodoma, la tinerul Tovie, la preotul Zacharie, la Fecióra Maria.

Altă misiune se dă însă azi îngerilor, misiunea care nu e în consonanță cu doctrina bisericești, misiunea, care cu forța se altoiește de un timp încôce în datinele poporului nostru la Crăciun.

Ne-am depărtat deci de Mărirea lui Dumnezeu.

Pre pământ pace.

Temelia fericirii omenești, temelia bunei stări este pacea, și ea ni-s'a vestit dela Dumnezeu prin rostul îngerilor la nașterea pruncului Dumnezeu, s'a rostit de însuși Mântuitorul Christos în nenumărate rânduri: Pacea mea las vouă, pacea mea dau vouă.

Și totuși ce străini suntem noi de aceste sublime învățături, ce departe stăm de această temelie a fericirii omenești.

Ca să putem trăi în pace, ar trebui să avem dragoste între noi, despre care ne spune apostolul că: *îndelung rabdă, se îndură, nu pismuesce, nu se înalță, nu se trufește, nu defaimă, nu caută ale sale, nu se mânia, nu gândește răul, nu se bucură de nedreptate, toate le suferă, toate le crede, la toate nădejde are, toate le rabdă, nici odinioară nu scade*.

Tóte aceste nouă ne lipsesc, și urmarea este discordia în locul bunei înțelegeri, războiul între noi în locul

păcii, minciuna, în locul adevărului, răutatea, falsificarea istoriei, în locul inimei celei curate, pe care o a reclamat Psalmistul în admirabila sa rugăciune de pocăință.

Și noi nu avem pace în cele interne naționale ale noastre, nu avem pace între naționalitățile din statul nostru, nu avem pace cu cealaltă jumătate a monarhiei, și ca persiflare a cuvintelor îngerești în ajunul Crăciunului șiróie curge sângele creștinilor pe câmpiile din Africa sudică!

Ne-am impus silă spre a pute păstra tăcere cel puțin în cele bisericești chiar și la provocările, cari sistematic se fac la adresa bisericești noastre ortodoxe române din partea bisericești românești dela noi, care soră ar trebui să ne fie.

Am trecut cu vederea pentru binele păcii prezentarea bisericești greco-catolice dela noi ca biserică cu continuitate dela Născerea Domnului, în care cas n'are nici un sens serbarea de ani 200 a unirei; am trecut cu vederea osanalele în interesul serbării de ani 200 a unirei, care ne-a despiciat corpul națiunii în două, și a pus cuțitul în mâna fratelui spre a lovi în inima fratelui seu; și deocamdată tot pentru binele păcii vom trece și preste cuvintele din numărul „Unirei” din Dumineca trecută în care se prezentă călugărul Visarion ca turburătoriu al păcii idilice ce a domnit după „Unirea” patru decenii dela actul de sfășiere națională, dela actul de trădare a bisericești străbune, care act este Unirea.

Intre omeni bunăvoire.

Cu acesta se încheie cântarea îngerească.

Este urmarea cea mai naturală din cele premerse. Unde este Mărirea lui Dumnezeu, unde este pacea pe pământ acolo este și bunăvoire între noi.

Lipsește cele 2, lipsește și cea din urmă.

Ce nu se póte face în lume, decât bunăvoința încălzește inimile omenilor?

Și noi în ajunul Crăciunului bunăvoință cerem, bunăvoință la căutarea mijlocelor, pre cari să le punem în serviciul, întru promovarea cauzelor noastre publice bisericești, în serviciul și întru promovarea cauzelor noastre naționale, în serviciul și întru promovarea intereselor publice ale statului.

Conclucând cu bunăvoință, cu inimă curată, cu inimă deschisă, fără cugete rezervate, conduși numai de dreptate, egalitate și de echitate, vom afla, de bună sémă vom afla mijlocele cele mai eficace pentru promovarea intereselor publice bisericești, naționale și de stat.

Bunăvoință căutăm, bunăvoință cerem și la aplicarea mijlocelor aflate, căci fără bunăvoință nici cele mai bune legi și normative nu produc bine; bunăvoință în toate, și atunci chiar și mijlocele mai puțin bune pot fi paralizate în efectele lor stricătioșe.

Acuma e timpul în ajunul marilor sărbători ale Nașterii Domnului, acuma e timpul să examinăm internul nostru, să ne esaminăm viața noastră creștină, spre a ne îndrepta, spre a primi cu inima curată, cu inima, pocăiți curății de pacate vestea cea înbucurătoare: Bucurie mare vestesc, s'a născut Messia Christos.

Să ne ținem, strinși să ne ținem legați cu biserica, cu tradițiunile ei; cu datinile și obiceiurile noastre străbune, cu limba noastră națională.

Cei străini să nu se lipescă de sufletul nostru, aceste cuvinte ale poetului să fie prelângă altele untul de lemn, care vecinic se pice în candela noastră, ca vecinic să ne lumineze toate faptele noastre întru preamărirea lui Dumnezeu.

Doctrina bisericești, datinele străbune, aceste să încălzească inimile noastre, aceste să răsune de pe buzele copiilor noștri, în aceste să creștem generațiunea cea tină.

FOIȚA

Istoria pomului de Crăciun.

Datina pomului de Crăciun, atât de generalizată la orașe, își are o istorie bogată și interesantă, ce se extinde asupra multor vécuri înapoi.

Intr'un memoriu aflat la 1605 în Strassburg se face amintire de cel dintâi brad, împodobit de cetățeni cu bucăți de hârtie colorată, cu mere, ostii, spumă de aur și zahăr. Dar atunci sărbătórea pomului de Crăciun încă nu întregea sărbătórea bisericești, ca astăzi. Ce e mai mult în Strassburg a apărut între a. 1642—1645 o carte, al cărei autor pășește în cuvinte aspre contra brazilor ornați cu păpuși. Biserica însăși a început a se resboi contra pomului de Crăciun, dar nu i-a succes să împedecă acest obicei. Înca pela 1785 scrie baronesa Oberkirch din Strassburg că biserica nu se uită cu ochi buni la brazilor decorați cu lumini.

Pomul de Crăciun e așadar de origine elsațiană. Când s'a încorporat sub Napoleon I. Elsația la Franca, locuitorii ei cu încetul s'au lăsat de această datină, dar dela 1870 ajungând ear provinciă germană, noii imigrați prusieni au înocit obiceiul pomului. Francezii de acolo au înaintat protest contra pomilor de Crăciun, ca o datină curat germană. Dela începutul secolului acestuia s'a introdus acest obicei și în celelalte provincii germane.

În Viena a fost așezat primul pom la 1834, dar pe el nu erau lumini, ci numai nuci și mere. Aprinderea luminilor s'a introdus numai de vr'o 20 de ani.

În Germania nordică încă s'a început fórté târziu sărbătórea Crăciunului în felul acesta și Goethe scrie de tot surprins, că în 1765 a văzut la bunica lui Körner, a vestitului poet în Lipsa, primul pom de Crăciun.

E explicabil, pentru ce tocmai în Germania s'a început introducerea pomului; biserica până pe la mijlocul acestui secol a rămas dușmana pomului și împedecă unde numai putea, lăfșirea acestei datini. Preoții reformați însă, înecunjuțați de prunci în familiile lor, e natural că iute s'au împrietinit cu pomul.

În Berlin și Potsdam au așezat cel dintâi pom, care era un ram de pin, la 1780. Brazilor se obișnuesc numai decând Berlinul e în legătură prin cale ferată cu munții Harz, de unde se aduc ușor.

În Franca a dus „pomul” princaș Elena de Mecklenburg care la 1837 a devenit soția prințului Ferdinand de Orleans. La început se ducea aristocrația ca la o minune în salonul ei și foile din Paris descriau pe lungi colóne, că ce e adevărat pomul. Aristocrația ținea de un lucru dejositor adoptarea acestui obicei țărănesc, dar după ce Germanii începură să triumfeze asupra Francezilor, au început să se strecore și unele obiceiuri germane în Paris, între cari era și „pomul”. E fórté natural, că la început pri-

viau cu ură și înfierau de trădători de patrie pe aceia, cari puneau pomi de Crăciun; numai mai târziu, pe la anii 1880 a început a se lăți și prin Paris această datină, care în provinciă nu e generalizată.

Aprinderea de lumini pe pom s'a început cu serbarea zilei sf-tului Andrei, care cade la finea lui Novembre și se ține în biserica catolică între cele mai vechi obiceiuri, ear în Germania în multe locuri și azi are aceeași importanță între sărbători, ca sera de Silvestru la noi.

Sunt ținuturi, unde poporul crede, că pomii înflorește la mezul nopții de Crăciun. Acesta e o credință de vécuri. La 1438 priorul dominican Ioan Nider a scris o carte, în care spune, că în nóptea de Crăciun în decurs de o óră arborii produc frunze, flori și fructe, și că, în jurul orașului Nüruberg omeni demni de credință mergeau în nóptea de Crăciun să admire această minune.

Sunt casuri dese, că și pomii noștri înmuguresc nu numai primăvara, ci și tóamna târziu.

Dar ca tocmai în nóptea de Crăciun să se întempe această, firește că e o superstițiune.

Fapt e numai, că obiceiul sărbării zilei sf-tului Andrei e începutul pomului de Crăciun și că poporul la ziua numită rupea ramuri din pădure și le ducea acasă în odae.

După B. O.

Biserica și datinele străbune au fost scutul nostru, se în vrednici următori ai părinților noștri, cari în aceste ne-au născut și în aceste ne-au crescut.

Și pre pământ pace!

Dotățiunea clerului.

Dela un membru fruntaș al clerului nostru primim acest articol de mai jos, asupra căruia deschidem discuțiune, publicând cu plăcere păreri, ce se vor ivi. Atragem atențiunea tuturor asupra lui și în special asupra părții din urmă, care cuprinde o idee, menită — la cas de generală acceptare — a face epocă în desvoltarea fondului central pentru dotarea preoților, asigurând astfel cu mijloace nesimțite reușita grelei chestiuni a dotării corespunzătoare, care totdeauna a preocupat pe toți fiii bisericii și la realizarea căreia numai a visa am îndrăsnit până acum.

D-le Redactor!

Deși, din nr. 130 al „Telegrafului Român”, cu plăcere am văzut, că în fine înaltul guvern a binevoit a dispune, ca întregirea dotățiunii dela stat, ce în sensul legii compete și preoților noștri, să se distribuie pe calea archiereilor noștri, și deși astfel aproape fiecare paroch va căpăta câte 1—200 cor., sau și mai bine pe an: totuși cu totă întregirea acosta situațiunea materială a clerului nostru va fi destul de modestă, încât abia va pute subsista, fără a-și pute crește familiile conform dorinței și pozițiunii sale.

De aceea noi preoții am păcătui greu nu numai în contra bisericii, dar și în contra noastră și a familiilor noastre, dacă am presupune, că acum s'au făcut toate cele necesare pentru regularea dotățiunii parochiale și dacă nu ne-am gândi cum se îmbunătățim pe viitor barem, din timp în timp acea dotățiune, conlucrând cu totă serioșitatea la augmentarea resurselor și prin acosta la asigurarea unei pozițiuni, care să emancipeze clerul de grijile traiului și să-l ridice și culturalicesce la nivelul convenit.

După modesta mea părere, acosta s'ar pute face mai ales pe două cărări, și anume prin sporirea averilor bisericești, din fiecare comună bisericească, și prin sporirea sau augmentarea fondului central dela archidieceșă, înființat de fericitul Marele Andreiu, în scopul indicat.

Cele până aici nefiind lucruri nouă, sunt tuturor bine cunoscute. Lucruri mai puțin cunoscute, pot fi cele-ee urmază, și de aceea rog și pe alți bărbați competenți, să-și facă observările lor, la cele-ee îmi permit a susținea. *)

Eu susțin cu totă convingerea, că nu este comună bisericească, în care nu s'ar pute sporii averea și venitele bisericești, în mod îmbucurător, căci dacă poporul nostru e mai sărac ca alte popore, nici noi preoții nu avem pretensiunea, ca poporul nostru să dăruiască, ori să contribuie, cu sutele și miile, ca și creștinii cei mai avuți, ai altor biserici: ci noi ne mulțumim și cu daruri și contribuiri mai puțin, și acelea le și face poporul nostru, acolo unde este bine condus, și unde vede îngrijindu-se bine și constiențios averea bisericească.

Dovadă despre aceasta, sunt multele dăruiri, ce se publică în jurnale, mai în toate zilele; dovadă și aceea că în multe comune bisericești există deja asemenea fonduri și ele se sporesc, din an în an destul de bine; ear cea-ee s'a putut face în unele, pentru ce nu s'ar fi putut face și în altele?

Vorba este să se facă odată începutul și în cele mai mici comune și puținul cu timpul se va înmulți. Dacă antecesorii noștri n'au făcut prin multe locuri, se facem noi și să lăsăm urmașilor un început fie cât de modest.

Conferențele preoțești introduse de înalt-preasfințitul nostru archiereu sunt cel mai bun privilegiu ca preoții între sine să se lumineze, să-și împărtășească unii altora experiențele, arătând cum au purces, la înființarea de fonduri în comune, insistând unii la alții și stăruind, ca în câțiva ani să nu existe co-

*) Noi cu plăcere vom publica păreri, ce se vor ivi.

mună fără barem un început în acosta privință. Se înțelege de sine, că acestea numai atunci se vor putea face cu succes, când preoții vor premerge întru toate cu pildă bună.

Incât pentru sporirea sau augmentarea fondului din centru, lucru ar fi mai ușor, dacă noi preoții am voi serioș acosta, arătându-ne vrednici de memoria antecesurilor, cari l'au înființat. Dacă alții au înființat acel fond pentru noi, între împrejurări destul de grele și maștere și cu gândul numai la ușurarea sorții îndepărtaților urmași, cu atât mai vârtos ni se impune nouă datorința augmentării lui acum, când vom ajunge a primi câte 100—200—300 Cor. dela stat. Rëndul este la noi; să contribuim și noi la acel fond merit pentru noi și urmașii noștri cu cel puțin 5% din venitele noastre sigure, precum am cetit earăși în acest jurnal că a propus în conferința preoțească vrednicii noștri colegi Mihail Brătianu și Zaharie Mateiu din tractul Reghinului.

În chipul acesta, n'ar trece 10 ani și am vedea fondul central luând un avânt îmbucurător și astfel fără a simți nici o greutate am ajunge într'un viitor nu tocmai în depărtat la o subsistență asigurată.

Un preot ortodox.

Revistă internă

Decisiunea asupra cuotei

Oficialul de Duminecă a publicat decisiunea Monarchului privitoare la cuotă. Prin decisiunea Monarchului cuota e statorită pe jumătate an, în raportul: 33³/₄₉: 66⁴/₄₉, ceea-ee, — detragându-se procentele așa numitului precipuum — corăspunde raportului: 34. 4: 65. 6. Deodată cu această decisiune, a apărut și patenta împăratăscă, prin care se pune în vîgore și procedura de asemnare pe temeul §-lui 14. — Hotărîrea delegațiunilor în privința speselor comune pentru cele dintâi patru luni ale anului 1900 a fost aprobată.

Nou ministeriu în Austria

Precum se telegrafază din Viena, misiunea guvernului Witttek se privește cu publicarea autografelor preafinalte referitoare la necesitățile de stat, de încheiată. Denumirea definitivă a unui nou ministeriu de funcționari, e în prospect.

NOUȚĂȚI

Din cauza sfințelor sărbători ale „Nașterii Domnului”, numărul nostru proxim va va apăre Marția viitoare.

Chirotoniri. Înalt Preasfințitul nostru Archiepiscop și Metropolit Ioan, a chirotonit într'un presbiter: pe cler. cu pregătiri extraordin. Ioan Braniște, ales paroch în *Tôrcla* (tractul Agnita) și pe cler. abs George Cazan, pentru parochia *Filea* (tractul Reghin).

Dela Seminarium. Eri la orele 11 a. m. s'a anunțat elevilor noștri din seminarium „Andreian” concediul pe Sf. sărbători, ce urmază. De față era pe lângă corpul profesoral și Em. Sa înaltpreasf. nostru arch. și metrop. Ioan, care a adresat elevilor povește de bunăpurtare în familiile și comunele, în cari vor petrece ferile și sărbătorile.

† Ioan Bădilă. Eri la orele 2 p. m. s'a început prohodul regretatului jude de tribunal Ioan Bădilă, care s'a oficiat de cătră protopopul locului Ioan Papiu, directorul seminarial Dr. Eusebiu Roșca, parochul *Constantin Dimian*, și diaconul Ioan Popovici. Corul seminarial funebral a reproduș cântările jalnice. Era de față întregă elita orașului Sibiu, în frunte cu Emin. Sa Metropolitul nostru Ioan, Consistoriul archidieceșan, comitetul Asociațiunii în frunte cu vicepreședintele Ilustritatea Sa vicariul archiepiscopesc Dr. Il. Pușcariu, apoi prefectul comitatului *Thalman*, primariul *Drotloff*, președintele tribunalului, procurorul reg., reprezentanța miliției, corpul profesoral seminarial și dela școala civilă de fete și preste tot reprezentanții tuturor oficii-

lor și claselor sociale din Sibiu fără deosebire de naționalitate și confesiune, drept dovadă a generalei simpatii de care s'a bucurat repausatul în tot Sibiu. Era de față și o deputațiune a recunoscătorilor universitari români din Cluj.

După prohod, s'a pus lungul convoiu în mișcare și — percurgînd calea obicinuită a înțrat în cimiteriul din suburbiul de jos, unde a fost depus cosciugul spre vecinică odihnă, lângă de curînd repausata sa soție, pe a cărei cunună funebrală neconsolatul soț numai înainte cu v'ro 3 luni legase pantlica cu presimțitorea inscripție: „*La revedere, Ioană dragă!*”

Dumnezeu să-și odihnescă în pace, că au fost ambii buni Români. Repausatul, precum se aude, a testat 4 acțiuni dela „Albina” fondului catedralei, 4 „Asociațiunii”, ear restul averii sale rudeniilor.

Un act de pietate. Cetim în „Tribuna”: La Tebea, lângă mormîntul lui Avram Iancu, sub „goronul lui Horia”, delegațiunea tinerimei noastre universitare din Cluj, constătătoare din d-nii Coriolan Steer, George Novacovici și Ioan Scurtu a săvîrșit un act de solemnă pietate, care va emoționa toate inimile românești.

Este un act de pietate, un act național, un act vrednic de tinerimea noastră entusiastă, care a tresărit de grăz la auzul insultei dela Bělgrad. Onore tinerimei noastre!

Corone eterne. În loc de cunună pe cosciugul reposatului jude de tribunal Ioan Bădilă, domnii Dr. Ilie Beu, medic și Dr. Liviu de Leményi, asesor cons. și avocat, au dăruit câte 10 corone gimnasiului gr.-or. din Brad.

Pentru monumentul lui Șaguna. Oficiul și Epitropia parochială gr.-or. din Brașov-Cetate constată, că a primit și a administrat darurile făcute de On. parochieni din Cetatea-Brașovului pentru monumentul fericitului Metropolit Andreiu Baron de Șaguna în suma de 300 cor.

Agata Bărsescu în Sibiu. Astăzi, în 4 Ianuarie nou se va reprezenta în teatrul orășenesc din loc piesa „Turandot, prințesa de China” de Fr. Schiller, în beneficiul dlui B. Held. Rolul prințesei îl va juca distinsa artistă A. Bărsescu, care vine în scopul acestei direct dela București, drept semn de atenție pentru beneficiant, care cu ocașiunea reprezentațiunilor d-șorei Bărsescu a fost un bun interpret al rolului ce i-a convenit după dșora Bărsescu. Dșora Bărsescu va lua parte numai la o reprezentațiune.

Cu daruri de Crăciun pentru colindătorii „Reuniunii sodalilor români din Sibiu” s'a mai oferit: d-na Ana Dobrotă n. Richter, dna Bugarsky, Ana Crisan n. Vestemian, Malvina Verzariu, Il. Muciu, Dr. Beu, Dem. Cămpian, Costică Pop, frații Moga, franzelari, Nedelkovici, Krasovszky, I. Ascher, Ar. Roman (Luncoiu de sus), ear d-na Maria Vas. Gămulea a contribuit 2 cor., Teodosiu Lobont, propr. Hepria rom., Constantin Cothișel, paroch, Certege câte 4 cor., Pant. Lucuța căp. și r. pens. 3 cor. N. N. câte 3 cor. Nic. Ivan, as. cons., dna Susana Frigatori, câte 2 cor.

Mai departe dl Emil Verzariu au colectat dela dnii: Alexandru Lebu propr. 5 cor. dna Berta I. de Preda 4 cor. Dr. Nic. Vecerde adv. 2 cor. dșora Vichi Joandrea, înv. 2 cor. Dr. Ludovic Ciato cand. de adv. Fr. Binder comersant, Demetriu Comșa prof. Iuliu Popescu cassariul Albinei, Dr. Ioan Stroia, prof. Ioan Broju capelan mil. Ilie Moga învătător, George Cazan presbiter Dr. Tincu adv. Dr. A. Frâncu adv. Dr. V. Bologa direct. Dumitru Stefan cand. adv. Ermil Borcia, funcționar de bancă, O. Stelea vican. comit., Silv. Moldovan red. Emil Verzariu func. de bancă, Ioan Gărbacea prop. dela toți câte o coronă.

Urmașul Papei. Din Roma se vestește, că Papa Leo și-a designat ca urmaș al său pe cardinalul Gotti (după altă știre: Gacci), care îi este cel mai agreat dintre actualii cardinali. Papa l'a recomandat tu-

turor cardinalilor ca pe cel mai vrednic de-a ocupa tronul papal după încetarea sa din viață.

Bilete de ale loteriei casei naționale se pot procura dela librăria archidieceșană. Prețul unui bilet e 1 coronă.

Istoria unui milionar. Mai dăunăzi a murit în Paris un milionar american, Guido Grüger, vestit odată nu numai pentru miliōnele lui, ci și pentru frumseșea deosebită, prin care se distingea, de aceea era poreclit „Apollo milionarul”. Jurnalele parisiene împrespătează acum aventurile romantice din viața acestui om. Un strămoș al lui deschisese cu 200 de ani o mică prăvălie în portul din New-Jork, unde vindea diferite lucruri pentru marinari și mergîndu-i lörte bine a lăsat copiilor sei mai multe miliōne. Guido Grüger a sporit averea moștenită încă și mai mult, și astfel a ajuns, că juca mare rol în societatea din New-Jork. Natura îl favorisase cu o statură și față lörte frumösă. Era înalt de 6 urme, cu umeri lați, om puternic și trăsurile feței lui reaminteau statuetele grecești; pentru aceea îl numeau și milionarul „Apollo”. Părul negru, buclat da o expresie și mai plăcută capului seu, frumos alcătuit. Femeile din New-Jork înebuneau după frumosul milionar, care avea și darul de a fi cel mai agil sportman, și cel mai bun dansator. Toți erau curioși, că cine va fi fericita ființă, care-i va ști cuceri inima. Miss Spedden, fata unui milionar a fost aceea fericită femeie care însă după un trai conjugal abia de 3 ani s'a mulțemit de gloria avută și s'a despărțit de frumosul ei bărbat. După terminarea procesului de divorț milionarul nostru s'a mutat în Europa, petrecînd parte în Nizza, parte în Cannes și parte în Monte-Carlo, pretutindenea făcînd mare senzație cu averea, ce cheltuia și cu frumseșea. În Cannes a făcut cunoștință cu vėduva milionarului Bell, pe care în curînd a și luat-o de soție. Dar nici cășătoria acosta n'a fost mai fericită ca prima. Frumosul bărbat care a scos din fire atătea femei, a eșit și el cu vremea din brasdă, dându-se la beutură fără cumpet. Soția lui se căia, că s'a dus după un astfel de om și într'o zi s'a sters și nu s'a oprit până în America. Grüger sa mutat după acosta la Paris, petrecînd zile albe. Acolo s'a amoresat într'o casieră rusăică, pe care a și luat-o în căsătorie, după ce s'a despărțit de a doua soție. Astfel a trăit într'un chef, până ce și-a ruinat sănătatea, dar și bolnav greu fiind era cu totă gingășia îngrigit de soția lui, cărei-a i-a testat la mörte întreagă averea.

DE ANUL NOU.

— Răscumpărarea feliicitărilor —

Transport din nrul 135... 81 cor.

18. Dr. Alexandru Mocsonyi, Birchiș, 20 cor.
19. Ioan V. Rusu, protopop, Sibiu, 4 cor.
20. Dr. Corn. Diaconovich, I. secr. al Asoc., Sibiu, 5 cor.
21. Dr. Octavian Rușsu, avocat, Sibiu, 5 cor.
22. Dr. Liviu de Leményi, adv., Sibiu, 5 cor.
23. Ioan Broju, capelan castrens, Sibiu, 5 cor.
24. Ioan Popovici, profesor, Sibiu 1 coronă.
25. Dr. Zosim Chirtop, avocat, Câmpeni, 10 cor.
26. Maria Cioban, profesöră, Sibiu, 2 corone.
27. Dr. Victor Colceriu, medic, Lăpușul-unguresc, 2 cor.
28. Augustin Pop, avocat, Lăpușul-unguresc, 2 cor.
29. Paul Iovescu, controlor la comunitatea de avere, Caransebeș, 2 cor.
30. Eugenia Iovescu, profesöră, Sibiu, 2 cor.

Pantoleon Lucuța, căpitan în pensiune, Sibiu, 4 cor. Suma 150 cor.

Dr. C. Diaconovich.

Nr. 25—1899 comit. par. [251] 1—1

Publicare de licitațiune

Zidirea caselor parohiale din parochia Slimnic, se dă în întreprindere pe calea licitațiunii minuende cu prețul strigării de 557 fl. 70 cr. Duminecă, în 9 Ianuarie 1900 v. la 2 ore d. a. în localul școlii din loc.

Dela întreprinzător se recere un vadiu de 10% dela prețul strigării. Planul de zidire, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parochial din loc. Se notează cumcă lucrul de măsur și zidar se vor da separat în întreprindere, iar materialul recerut îl dă comuna bisericească.

Slimnic, 19 Decembre 1899 v.

Comitetul parochial gr.-or.

Cl. Nicula, paroch și președ. comit. **L. Costea,** notar.

Din Tipografia și librăria archidieceșană, Sibiu, se pot procura:

Pribeag

de

Ioan Iosif Sceopul.

Prețul broș. 1 cor. 50 fl.

De pe la noi,

nuvelete de

D. V. Păcățianu

1889—1891.

Prețul broșat 2 corone

Din tainele vieții,

novele și schițe

de

Margareta Moldovan.

Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de

Judita Secula născută Truța.

Broș. à 1 cor.

„Dotățiunea Clerului“.

(Avis preoțimei noastre.)

Este știut, că **articolul de lege XIV. din 1898 despre întregirea venitelor parohiale**, intră în valoare cu 1 Ianuarie n. 1899. Corporațiunea noastră supremă bisericească, mărutul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de întregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la dispoziția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltore pentru biserică și clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui să facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitoare la venitele sigure ale singuraticelor parohii, ca astfel să se pôtă judeca pe base de date temeinice. Ca să se pôtă purcede în chip corespunzător la umplerea datelor de lipsă și să se pôtă induce tôte fără eventuala păgubire a celor îndreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se cunoscă tōți parohii,

legea însași,

în tôte amănuntele ei. În scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunii de întregire legea acésta va fi pentru tōți oficialii bisericeii de o permanentă necesitate, căci dîlnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidieceșană și se pôte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducător, cât și dela librăria archidieceșană.

Multe dispozițiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidieceșană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminoasă broșură intitulată

„Dotățiunea Clerului“de *Ilie Dinurseni*.

apărută asemenea în tipografia archidieceșană. Costă 1 coronă.

Din acésta instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are să purcedă, ca să rămăe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericeii și neamului nostru, dela care tōți mai mult așteptă dezvoltarea și promovarea intereselor noastre de progres continuu.

Pfau's
Quarnero
BRANDY

Vero-Cognac

Marca Moretti

și
Cognac de curte
din
destileria ces. și regescă

Pfau & Co. Fiume
se pôte procura la:
Concordia,
societate comercială pe acții în
Sibiu. [245] 3—6

În Tipografia și librăria archidieceșană Sibiu, se află de vânzare:

Cuvântări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugos
broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune

de același autor

broș. 50 fl.;

și

Cuvântări bisericesci

de

Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.

traduse prin

Ioan Genț

paroch gr. cath. în Haieu,

Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

Se află spre vânzare la

LIBRĂRIA ARCHIDIECESANĂ

Eminescu pesimist, profet și economist,
de I. S. Ordeanu, prețul unui
exemplariu 1 cor.

Mărturisirea ortodoxă aprobată de
sfințul sinod
(România), prețul 1 cor. 30 fl. * * * * *

Gramatica limbei române pentru
clasa
I și II gimnasială, reală și civilă, de Nicolae
Bogdan, prețul 2 corone

Manual de limba maghiară *

Gramatică și carte de citire pentru preparandii,
școle medii și civile, de Dr. J. Dengi și E.
Hodoș, prețul 2 corone 40 fl. o o o o o

Prețurile indicate sunt neto, portul postal este
de 10 fl. pentru cele două dintăiu, ér 20 fl.
pentru cele din urmă.

Rame de tot felul, pentru icone, tablouri,
etc., pe lângă prețurile cele mai eține

Domnii învățatori sunt rugați să introducă prin școle caietele de desemn punctate cu figuri începute, un sistem foarte bun, aprobat de Inaltul Ministeriu de culte și instrucțiune publică sub Nr. 1503/1892. Sunt 10 * * * * * numerii (caete) à 4 cr. * * * * *

Turnătoria de clopote și de metal a lui**Antoniou Novotny****în Timișóra — Fabrică**

se recomandă a pregăti clopote nouă, precum și la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioșe, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provădute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întorče cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lătore, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 21—26

clopote patentate găurite

invenție proprie, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu

adjustare de fer bătut, — ca și spre turnarea de tōce de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeuna gata în magazin.

 Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul**archidieceșan,**

neapărat de-lipsă pentru fie-care preot și învățator.

Se pôte procura dela

Librăria archidieceșană, Sibiu,

Cu prețul de 30 cr. + porto postal 5 cr.

În potriiva sortii.

Se dete semnalul de plecare.

Intrăga orchestră a regimentului întonă un marș înălțător, un marș, care într'aripa sufletele, aprinzându-le de dorul unei glorii întrevăzute în zarea viitorului.

Soldații porniseră pe drumul lung, pe care mulți pôte n'aveau să se mai întorcă, și cu cât se depărtau mai mult cu atât frunțile se încrețeau, sufletele se mohorau și marșul răsboinic de abia mai era auzit.

În urma lor, rude și prieteni îi priveau cum se duc, — în lumina melancolică a sórelui de tómnă, cu pasul cadentat, — cu armele sclipitóre pe umeri, cu ochii țintă în nedeslușita depărtare a zărei...

— Ne ducem să luptăm pentru patrie; spusese tinerii ostași, celor cari odată cu: „Să veniți sănătoși!“ le dădeau sărutarea despărțirii...

Pentru patrie!...

Era datoră fiecăruia să se lupte pentru „mama comună“ și căutau să se arete mândri de această datorie grea. Și, totuși, cu cât se depărtau mai mult de locul pe care pôte n'aveau să-l mai vadă nici odată, simțeau cum li-se lăsa pe inimă o piatră imensă, care îi făcea să șovăiască pe nesfârșita întindere a câmpurilor ofilite.

Mergeau mereu, privind înainte, dar fără să vadă nimic, căci ochiul minții le era întors înapoi către locurile copilăriei.

Unul vedea pe părinții sei bătrâni punând mâna stréșină la isvorul ferbinte al lacrimilor și căutând să pētrundă depărtarea spre a mai zări măcar un petec de vestmēt din fiul lor plecat. Altul își vedea soția, tinēră, cu ochii roșii de plâns, alții, și cei mai mulți, și cei mai greu încercați, — vedeau pe iubitele lor smulgându-și părul, blăstēmând cerul și datorie și rēsbou, într'un hohot de plânsóre desnădăjduită.

Care dintre dînșii avea să-și mai plece fruntea la sărutarea albitului părinte? care avea să-și mai desmerde soția și care, ah! care era ursit să mai vadă ochii frumoși ai iubitei, să-și mai simtă odată sărutările pătimase și îmbrățișările și lacrimile ei de fericire!...

...În aceste rînduri de regrete întrupate, însă, era un suflet de om care privea țintă înainte, un ostaș căruia inima îi era plină de bucurie, ca și raza ochilor senini, ca și zimbetul lui.

Ostașul acesta se numea Andreiu Crețeanu!... Ce bun venit fusese rēsbouiu pentru dînsul! De câte-ori îl visase, ca pe o ultimă și supremă speranță!

Andreiu Crețeanu era vlăstarul din urmă al unei familii vechi și ilustre... Despre strămoșii lui vorbiau cronicile vremilor trecute ca de niște pilde nemuritoare pentru urmași. Se numera eroi printre dînșii, poeți, cronicari și clerici plini de înțelepciune, de credință și de bunătate sufletescă.

Așa fusese străbunii lui, pe care veacuri peste veacuri îi depărtaseră de dînsul.

Dar avea și mulți, mulți și cei mai apropiați, cari pătasera gloria acestui neam. Un bunic al lui uneltise împotriva Domnului și fusese surghiunit la un schit tăinuț, unde își dete sufletul în necinste și uitare. Un altul mare demnitar al bisericeii, întinase altarul cu desfrăul seu și batjocorise credința, pe care era chemat s'o povoduiască. Altul trădase interesele țerii; altul murise în cele mai înfiorătoare chinuri, pricinuite de o viață afară din cale destrăbălată. Iar tatăl seu prins de o patimă blăstēmăță își perdu în cărți moșiile străbune, acareturile părintești, până și zestrea soției sale, care se stînsese de ftizia căpătată de pe urma atător dureri.

Andreiu, rēmas de tinēr orfan și sărac, purtând pe umerile lui blăstēmul

unei ursite nemilóse, bātu la pórta vieții adevărate și pórta nu i-se deschise.

Lăsat aprópe pe drumuri la vârsta de zece ani, când tatăl seu se sinucise vėzându-se ruinat cu desevirșire, se luptă ca o fiară desnădăjduită cu cele mai cumplite nevoi, ajutat fórte puțin de un vechiu prieten al familiei, până când se pótă intra la universitate.

Când a pășit pragul înaltului templu al culturai, Andreiu respiră ca ușurat de o povară imensă.

Se înscrise la facultatea de litere și se dedică Istoriei, cu o pasiune de fanatic. Era unul dintre studenții cei mai sîrguitori.

Imbrăcat mai mult decât modest, cu fața vecinic înnorată, ursuz la vorbă și stângaciul la apucături, luat mereu în zeflemea de colegi, Andreiu Crețeanu nu avea decât o mângăiere care îi covirșia tóte năcazurile zilnice: să rēsfoiască învechitele cronică ale țerii.

Găsia acolo, mai la fiecare pagină, pomenindu-se numele familiei sale: ici un străbun rēsbouindu-se cu o vitejie romană, dincolo un altul mântuind viața Domnului și onórea țerii...

Și în sufletul oropsitului student se trezeau tóte acele porniri mari ale glorioșilor strămoși, — de care se simțea mai apropiat de cât de părintele și bunul său. Simțea sufletele lor mari topite într'al său, năzuințele și vrednicia lor întrupate într'însul. După trei generații de pitici, după ani de necinste pentru numele său, Andreiu se credea omul chemat să reînălțe onórea vechiului neam.

Trebuia să se reîntórcă din nou epoca de glorie a Crețenilor, și cine altul dacă nu Andreiu, ultimul vlăstar, avea să sfășie vėlul acela de umilire sub care se sbătea încă și el.

— Să fie ultima licărire a candeliei, — dar să mai fie o licărire! zicea într'însul.

Trăind însă într'o epocă de pace, de comerț și agricultură, ce putea să facă? Într'o vreme de „amortire“, cum numea el epoca în care trăia, singura cale vrednică de apucat era literatura...

— „Și prin literatură poți ridica prestigiul unui neam!“

Dar pretutindeni, pe tóte căile pe care caută să le străbată, aceași stăvilă i se ridică în față, același nenoroc, același blăstēm îl păștea de pe urmă.

Scrise versuri, nuvele, drame, și în tóte acelaș nesucces; tóte sfortările lui se sfărîmau de aceeași stâncă de granit a nepăsării contemporanilor...

Când era însă, în culmea desnădejdiei, o veste înfioră de gróză țara de la un capăt la altul, și lui îi însemină sufletul: Rēsbouiu!

În sfârșit! Se simțea chemat pentru luptă; presimțea că acolo, în vulturile morții sângeróse, în mugetul tunurilor, avea să-și isbîndescă visul care îl frământa de atâți amari de ani.

— Și cel puțin, dacă o fi să mor, să nu mor ca ori-care!...

Luni întregi compania în care se afla Andreiu Crețeanu, a cutreerat câmpiile și dealurile Bulgariei, fără ca să dea odată piept cu vrăjmașul.

În sfârșit, într'o zi, pe sub séră, li se vesti că în zori vor merge întru întîmpinarea dușmanului, care era postat în apropiere.

Era vreme geróasă și ninsese tótă ziua. Andreiu fu pus de sentinela pe o înălțime troenită de omăt.

Cu tótă asprimea vremei, ostașul se simțea mai însuflețit ca nici odată. Se preumbla nervos de colo până colo, în spațul îngăduț sentinelenor, strîngând cu drag arma și gândindu-se la cele ce avea să se întâmple a doua zi.

A doua zi!... Era târziu din noapte; câte-va césuri numai îl mai

despărțeau de clipa, după care o viață întrégă alergase. În tot regimentul nu va fi un ostaș care să se lupte cu mai multă vitejie ca Andreiu Crețeanu. Pentru el nu vor exista primejdii; nimic nu'l va puté împiedica în calea-i pentru biruință, biruința vieții lui, triumful Crețenilor asupra sortii.

Avea atâta órbă încredere că va birui acea fatalitate, care 'l apăsa și care 'l stânjise în tot-d'a-una până atunci.

— Voința omenescă va înfrânge destinul orb! își zicea Andreiu însuflețit.

Dar gerul se făcea tot mai ascuțit, zăpada începu să vie în valuri, mănăță de un vifor întărâtat fără de veste...

Fără să bage de sémă mânilor-i să-înceleșteră pe armă, picórele începușeră să i-se înțepenescă. Se mișca greu, cu sfortări din ce în ce mai neputincióse; în tot trupul îi pătrundea o răcélă nedeslușită și o pirotelă neînțeleasă 'i împăienjena vėzul.

Viforul văjia mereu, tot mai rece tot mai năprasnic.

Troeanul sporea mereu.

La un moment Andreiu scăpă arma de pe umăr; se aplecă s'o ridice dar acel somn blestemat îl făcu să cadă buștean în troian.

Adormise, un somn fărmedcător, somnul premergător al celui de a pururi.

Într'o clipă 'i apăru într'un vis orbitor lupta de a doua zi, lupta între viața și mórtea lui, triumful vieții... gloria.

Și prin vis, murmură nedeslușitele cuvinte din urmă:

— În sfârșit... am biruit destinul.

Viforul urla batjocoritor, împingând valuri de zăpadă, acoperind pe sentinela adormită de veci, de a cărei urmă n-avea să mai știe nimeni a doua zi...

Al. Ant.

Poveste.

A fost odată, nu de mult, un împărat tórtē puternic, care cărmuia poporul cu multă înțelepciune și blândete. Poporul îl iubia fórte mult și lua parte sufletescă la întristările lui.

Într'o zi moștenitorul tronului, singurul lui băiat, căzu într'o adâncă melancolie. Doctorii cei mai renumiți, chemați din tóte părțile împărăției nu i-au putut ajuta. Împăratul necăjit peste măsură, dete poruncă să se bătă toba în tótă împărăția că va da un premiu fórte mare aceluia, care va reuși să-l vindece.

Atunci veni un redactor de jurnal și ceru să fie primit de împărat.

„Anunță în tótă împărăția, îperate că pe bolnav numai un singur mijloc pôte să-l mai vindece; anume, să facă o baie din lacrimile ce le vor vărsa fete nemăritate mai bătrâne de 25 de ani. Și pentru acest scop să se așeze în vre-o piață publică din capitală un ulcioraș.“

Împăratul surise cu durere și ordonă să se facă întocmai după prescripțiunile redactorului, socotind că până în 8 zile ulciorașul se va umplé de cel puțin 80 de ori.

Dar zi cu zi trecea și nici o picătură nu uda fundul ulciorașului. Necăjit chemă la sine pe redactor. Feciorul de împărat sta galben și întunecat alături de tatăl seu.

„Majestate, răspuse redactorul, cere dela femeile, supusele tale, ca să-și dee viața — și o vor face-o bucuros, numai să-ți fie de folos — dar nu cere ca să se recunóscă că sunt mai bătrâne de 25 de ani.“

De odată figura împăratului se lumină și un rîs șogomotos rēsună din odae.

„Mulțumesc, mulțumesc strigă vesel împăratul, farmecul s'a rupt și ție îți vine premiul.“

Feciorul de împărat din acel moment se făcu bine și așa rēmase până la sfîrșitul vieții.

Homo Novus.

Un crăciun.

Amintiri

Nu știu cum se pripășise la fița Smaranda, unde ședeam în gazdă, un țigănaș slăbuț și perpelit, în care se încheia tot personalul de serviciu al casei. Știu însă că într'o iarnă fița Smaranda a plecat cu moșu Vasile să facă sērbătorile la o rudă chiabură din Plopana, și pe mine m'a lăsat cu Ionică în bucătărie, până a veni cineva de-acasă să mă ia. Aveam la dispoziția noastră o baniță de făină de popușoi, un căuș de fasole, și o traistă de nuci. Ionică era de vârsta mea; amēndoi la un loc am fi implinit douăzeci de ani, vârsta unui flăcău. Eram dar destul de voinici, ca să ne facem singur mămăligă și o fertură de fasole. Și ne înțelegeam de minune și la treabă și la joacă. Ziua ne dedeam cu sania pe Dealu Țugueta, sēra spuneam povești și puneam la cale ce-avem să facem noi când om fi mari; uneori luam cu degetul negrētă de pe gura cuptorului și ne zugrăviam mustăți și barbășone, rideam să ne prăpădim; — într'un târziu ne apuca frica, lăsam tăciunii să se stingă, ne culcam frumușel pe rogojina care acoperia cele patru scânduri ale patului, și ne viram capetele sub lăvcer, ca să ne încălzim. Bine, asta merge o zi, două, dar eu bag de sémă că vremea trece, Crăciunul se apropie, și cei de-acasă se vede că au uitat că mai au un băiat...

— Ce să fie asta, mă Ionică?..

— Póte că numai vine de acum... da'i departe?

Și iată-ne făcēnd planuri, să ne sculăm de mănecate și s'o pornim amēndoi la drum, cu saniuța noastră.

Ved ca prin vis dealurile acoperite cu zăpadă, copacii în promorócă, ochii îmi lunecă; e un joc fermecător de scēntei pe netezișul alb, poleit de sóre; și în această imensitate pustie, pe un drum luciu ca oglinda, Ionică înhamat la saniuță, mă duce în gónă; din când în când sare, și mihonă ca un mînz, care sburdă. Apoi se face el boer și eu cal; la deal amēndoi suntem cai, la vale amēndoi boeri, și pe la amiază iată-ne ajunși la Pleșăști. Bătrânul Dorogan mă cunóște de departe, și 'mi ese vesel înainte, îmi pune la-bele în piept și mă linge pe obraz...

O, căsuța noastră dragălașă, cu prispa ei lată de jur împrejur, cu strașina ei de stuf în care aveam ciuburile mele de vrăbii, și în care vara veniau albine și 'mi puneau miere în trestii, și mi-o despărțeau frumos în porții mici cu niște căpăcele rotunde, tăiate din primele frunze de vișin! Dar de ce pare ograda așa de pustie?... Și nimeni nu s'arată la feréstră!

Nici nu ne mai scuturăm ciubotele de omăt! nerăbdători dăm busna în casă. Țața Frăsina întinde foi de aluat, frate-meu Mihalachi pisează miez de nucă și zahăr; când ne vėd, se cruceșc.

— Cu cine-ai venit?

— Cu sania noastră... da unde'i mama? întreb eu îngrijat.

— Sunt duși cu toții la Zlătănóe, fac sērbătorile acolo.

Va să zică puteam eu să aștept mult și bine!.. Ionică se uită cu șifală la lucrurile din casă. Pe mine mă înecă plânsul, dar mă țin. Mihalachi nu'și mai are astîmpăr de bucurie c'am venit Lăsăm pe țaca Frăsina să mocoșescă singură la turte, și noi ne ducem tustrei la bucătărie, unde baba Țandăróe ne așeză pe-un fund de lemn o strachină cu borș de cartofe, o bucată de azimă, perje afumate și alte bunătățuri de post — căci e ajunul Crăciunului și doră suntem creștini. Și pe când eu și Ionică leorpăim flămēnzi din lingurile de lemn, baba își face cruce și se minunéză într'una de vitejia noastră, și parcă tot nu'i vine a crede că am făcut noi singuri atâta drum. „Dóme ferește vė putea eși o lighióe de lup înainte...“ Mihalachi ne spune cum îi bate pe ei la șcóla lui Angheluță dela Chițoc; este unu Bărzu, care îi arde cu varga la tálpile góle, până le dă sângele; asta se chiamă „la falangă“. Frate-meu e cu doi ani mai mare de cât mine, nu pôte să 'nvețe, zice că 'i „greu de cap“; și el a venit pe jos, eu o zi înaintea străii; e cel mai horopsit și mai nenorocit din noi toți; nimeni nu'l iubește, și mie mi se așepe inima de milă când mă

uit la el, și l' ved așa de blind și de smerit, și știu câte rabdă!

— Sculați băeți, c'a venit Crăciunul. Mă trezesc, casc ochii și caut să mă dumeresc unde mă aflu. In odaie întuneric, — numai la vatră se vede o zare de lumină, aud pe cineva rupând vrăscuri, dar nu deslușesc nimic...

— Hai, sculați-vă, c'a venit Crăciunul. Focul se aprinde cu pară, lumina bate în pereții din față, pe care capul lui Mihalachi se proiectează mare cât un hoboroc. Scol și pe Ionică. Tote lucrurile mi se înfățișează curios, parcă ași trăi în basme; și glasurile noastre somnorose au un sunet neobișnuit.

— A trecut miezul nopții, acum putem să mâncăm de frupt. Păziți voi focul, să se facă jărătic că eu mă suiu în pod.

Și până să ne desmetim noi bine, Mihalachi se și întorce cu o harchină de costiță afumată, cu slănină și cioriciumei; și o taie frumusește bucățele într'o tigae, și trage cărbuni pe vatră...

— Ia vezi, Alecule, că este o azimă în dulap, și dă și o farfurie de acolo, și niște furculiți... să mâncăm ca oamenii, că d'or îi Crăciunul... Da ție poți că nu ție-o fi fôme, Ionică.

— Baa mi-i fôme! Afară se crapă de ziuă, iar noi înfucălim cu lăcomie; ne răsunăm pe cele șesă săptămâni de post. Țaca Frăsina d'orme în etacul de alături, habar n'are de ce se petrece; chiar deșteptă să fie și tot n'ar simți, pentru că i' surdă, săraca. Ne așezăm tustrei în genunchi pe lada de la ferăstră și radem cu unghiile florile de ghiață cari s'au pus pe geam; în fața noastră, răsare soarele; troene mari acopăr câmpiile, gârla înghețată boacă strălucește în curmezișul șesului.

— Mă Ionică, tu ai potcove la ciobote?
— Da de unde?
— Da știi tu să te dai în călcăe pe ghiață?

Știu, cum să nu; și puica... și n'nt' un picior știu...
— Hai și ne-om da...

La întorcere, rebegiți de frig, ne abatem pe la Neculai Moraru, să ne mai încălzim. O droae de copii stau jos pe vine împrejurul unei străchini mari, din care mânăncă pe întrecute turte cu julfă. Gahița ocărăște de față cu noi pe badea Neculai că a dat crășmarului bunătate de pore, și n'au bieții copii cu ce-și „înfrupta gura“ la o zi ca asta. El stă smerit la vatră și trage din lulea. Pe noi ne ustură ochii de fum, și nu știm cum să ne luăm tâlpășița mai degrabă.

Țaca Frăsina ne-aștepta cu masa. Ea trimite pe Ionică să mânănce o baba la bucătărie... „noi, chipurile suntem boeri!“

Eu îmbuc în silă. Mă umple dorul de cei cari lipsesc, simt, mai mult ca ori când, nevoia unei mângăeri, casa mi se pare pustie; biata țaca Frăsina, e așa de ursuză!... mă uit la locurile gôle d'imprejurul mesei: aici sta mama, colo tata, dincolo soră-mea... Un moment mi se pare că i' văd. „Copil ne-norocit, nu te iubeste nimeni!“ Ochii mi se umplu de lacrimi. Mihalachi mă întreabă, cu milă, ce am. Știu eu ce să i' spun? Imi întorc fața, și încep să plâng cu hohot.

A. Vlăduță.

Bogația și veselia.

Peste drum de palatul unui om bogat era odată bordeiul unui muncitor de pământ. Cu cât casa bogatului scilpea de avuție, cu atât bordeiul muncitorului scilpea de sărăcie. Stăpânul bordeiului, avea șapte copii. Cinci băeți și două fete. Toți mari, tot ajunși de însurat și de măritat. Bogatul avea doi copilași. Copiii muncitorului rumeni și sănătoși; copiii bogatului gălbejiți și bolnăvicioși.

Când se lumina de ziuă, omul eșea din bordei și după d'nsul toți flăcăii lui unul după altul; mergeau la lucrul câmpului. Murerile rămăneau acasă și vedeau de rostul mânăncării și de ale îmbrăcăminte. Când mânăncarea era gata pentru de nimiezi, toate mergeau cu merindea la câmp și întindeau o masă, cât pe colo, pe erbă de țevenea să te așezi și tu lângă d'nsii, când îi vedeai.

Sera când se întorceau de la munca câmpului, după ce cinau, bătrânul lua flue-

rul, căci știa să zică din fluer, și mi'ți trăgea niște doine de te adormea; apoi întorcându-o pe fôea cea laltă trăgea niște cântice de danț, câte vr'o bătută, câte vr'o oltenescă sau câte alt-ceva, și băeții cu fetele jucau și tropăiau de par'că nu mai ei singuri erau pe lume.

In casa bogatului era muțenie; nu se auzia nici țipenie. Se ducea și bogatul de acasă în trebile sale, și după ce se întorcea sera, se închidea în câte vr'o cămară și acolo scria tot ce făcuse ziua, socotea și ear socotea, până târziu n'optea. Si era o tăcere de par'că nu locuia nimeni; încolo toate cămarile erau luminate; dar atâta tot.

De multe ori bogații din casele cele mari nu se puteau odihni de chilomanele din bordeiul de peste drum.

Nevasta bogatului pismuia fericirea săracului. Intr'o zi ea zise bărbatului său:

— Frate, ce va să zică atâta posomorire, atâta grije și atâta socoteli în cari te cufunzi totă n'optea. Nu e zi lăsată de la Dumnezeu în care să te v'ez și eu odată vesel și cu chef. Până când să tot fi posac? o să te prăpădești. Uite peste drum în bordeiul săracului cum domnește veselia.

— Ei, nevastă, Dumnezeu nu poate da toate omului, căci s'ar prăpădi, n'ar mai avea ce aștepta. Nouă ne-a dat bogație și așteptăm veselie; celor de peste drum le-a dat veselie și așteptă bogație. Tot ce dorește omul nu poate dobândi de odată. Pentru acesta o să-ți dau o probă. A doua zi se scôlă de dimineață omul cel bogat și ese din casă. El pândea în drum pe stăpânul bordeiului, și când se apropie de el, îi zise:

— Vecine, ai cunoscut pe răposatul tată-meu.

— Da, Măria ta l'am cunoscut.

— Eri, căutând printre hărțile lui, am dat peste una, în care era scris să se dea vecinului de peste drum o mie de galbeni, că este om harnic și cinstit, fără dobândă, fără nimic; să fie dator numai să i' napoaze când o putea și câte cât se va înlesni. Astăzi împlinesc dorința tatălui meu.

Și puindu-i în mână o pungă cu o mie de galbeni, se duse pe ici în colo.

Muncitorul cum se v'ezu cu banii în mână, se întorse acasă, adună pe lângă d'nsul pe toți copiii săi și începu să se laude că ce fel de om și cum a fost el în tinerețele lui. Dovadă despre acesta, zise el, este că vecinul cel bătrân, bogatul de peste drum a lăsat cu sufletul ca moștenitorii lui să i' dea o mie de galbeni. Eată-i.

Și îi numărără și socotiră și nu lipsea nici unul. Era o mie în cap.

Acum se puseră la sfat, ce să facă cu banii. Unul zise una; altul zise alta. Lor nu li se părură bune sfaturile. Unul mai zise ca să ia o moșie cu arândă.

— Ași! răspunse altul. Ca să fii arândăș trebuie să scii carte, să faci la socoteli, să stai cu boerii și cu zapciul la taifas. Nu face pentru noi.

Ba să mergem la oraș, să deschidem o boltă. Ba să ne facem zarafi.

Din una din alta se apucară la c'ertă.

De unde până aci era veselie mare în bordeiul lor, de când intrase mie de galbeni în casa lor, par'că intrase dracul neunirei și al zarvei. Nici tu cântare, nici tu jocuri, nici tu nimic.

Femea muncitorului se luă de gânduri. Ea zise: Bărbate de când a intrat diavolul ăsta de aur în casa noastră, pace nu mai este. Și luând punga cu totul o aruncă într'un riu, ce curgea p'apropie de coliba lor. Copiii, cum v'ezură una ca asta, săriră cu toți, intrară în gârle și începură a căuta punga cu galbenii, să se înecă oamenii și mai multe nu; și de lăsat nu se lăsară până ce nu găsiră punga și o scôseră afară.

Și întorcându-se cu d'nsa a casă, bătrânul muncitor zise: Scii ce? ca să fie pace, eu voiu lua jumătate din bani și jumătate să i' împărții între voi. Așa mi se pare a fi cu dreptul.

Când auziră copiii una ca acesta, toți săriră cu zurbaoa, că de ce bătrânul să ia mai mult.

Ce să tot lungim vorba? Două, trei zile, cât trecură până să-și facă ei planurile și să se învoiască ce negoț să facă, bordeiul lor era ca și pustiu. Nu se auzea, nici cântări, nici chilomane de ris, nici jocuri. Stau toți cu totul și chibzuiau și puneau la cale lucruri ce au rămas baltă.

Bogatul își chemă nevasta în sera d'ntăiu și îi zise să asculte la veselia omenilor din bordei. Ea nu auzi nimic. A doua sera și a treia tot așa. Se mira și ea; când, a patra zi dimineața, v'ezu pe vecinul lor cel serac că vine la d'nsii. Bogatul eși afară să vază ce pofteste. Vecinul începu a zice:

— Boerule, fă-ți pomană cu noi și primește-ți darul înapoi. De când acest diavol a intrat în bordeiul meu, pacea n'am mai v'ezut-o cu ochii. Ia-ți banii și fi sănătos. D ta cu bogația D-tale; eu cu sărăcia mea, d-ta cu posăcia d-tale, eu cu veselia ce am înv'etat.

Și întorcându-se la casa lui, el cu ai lui începură a urma, ca mai înainte să cânte, să jöce. Bogația eșise pe ferăstră. Veselia intrase pe ușe.

„B. Șaraga“.

P. Ispirescu.

Când se începe secolul al XX-lea?

Despre tesa ac'asta, că adevărat începe-se secolul XX. cu 1 Ianuarie 1900, sau cu 1 Ianuarie 1901, s'a scris deja o într'egă bibliotecă, deși în sens propriu puțin împ'ortă, dacă se resolvă chestia într'un fel sau într'altul, și n'ar merita mai mare atențiune, dacă împ'eratul Wilhelm II. cu graiul seu puternic n'ar fi pus cap'et discuției prin aceea, că el începe secolul XX. cu 1 Ianuarie 1900.

Ori-cât de neînsemnată e întrebarea ac'asta, totuși cele mai mari spirite ale lumii s'au ocupat cu deslegarea ei. Încă pe la 159 a. Chr., apoi pe timpul lui Petrarca se discuta chestia ac'asta, nefind orientați oamenii, că ore când se împlinesc o sută de ani. Pe la 1600 s'a bătut o medalie cu inscripția: „Minunea minunilor, în o mie șese sute de ani nu știu oamenii, că în al cătulea secol trăesc“.

Pe timpul lui Schiller și Goethe, în Weimar s'au născut 2 partide, dintre cari unul susținea, că secolul XIX. se începe cu 1 Ian. 1800, iar celalalt, cu 1 Ian. 1801. Goethe și Schiller înșiși aderau la partidul pentru 1800, pe lângă care s'a alăturat majoritatea, Schiller ulterior a trecut la partidul pentru 1801, ceea-ce se vede din o epistolă a lui d'to 1 Ian. 1801, în care gratulază vestitului editor Cotta la „ziua primă a noului secol“.

E interesantă istoria acestei chestii, la aparență neînsemnată.

E știut, că noi începem calcularea anilor cu nașterea lui Christos. Sinodul din Nicea pe baza socotelei lui Dionisiu a fixat anul nașterii lui Chr. cu a. 754 dela zidirea Romei, dar scrutarile de mai târziu au ar'etat, că Dionisiu a greșit cel puțin cu trei ani în socotela lui, și că așadar dela nașterea lui Chr. n'au trecut 1899 ani, ci 1902. Când s'a corectat calendarul pe timpul papei Gregoriu avea să se îndrepte ac'asta er'ore, dar pentru evitarea confușiilor în viața comercială și în calcularea timpului, au abstat dela planul acesta.

Calcularea dela nașterea lui Chr. a început-o Carol cel Mare, care a considerat a. 800 de primul an al ac'elui secol. Pe lângă tradiția ac'asta a rămas și biserica. Papa Bonifaciu VIII a statorit a. 1300 de an jubilar, ear Alexandru VI, a. 1500, și se stie că Leo XIII încă a declarat a. 1900 de an jubilar. Țarul Petru cel Mare și el a or'nduit a. 1700 de primul an al secolului XVIII.

Dar afară de aceea e evident, că dacă Carol cel Mare a considerat a. 800 de primul an al secolului IX, atunci 899 a fost ultimul an, al 100-lea, și că primul an al secol. XIX a fost 1800, deci 1899 a fost ultimul.

Alt-cum se presintă lucrul, dacă l' primim din punct de vedere matematic. După matematică la 10 mere necondiționat trebuie și al 10-lea, ca să fie zece, și la 10 ani, negreșit trebuie al zecelea, ca să fie compleți. Prin urmare anul 100 aparține primului secol, a. 200 la al 2-lea, și a. 1900 la al 19-lea. In marele dicționar francez al lui Littré, compus de savanți de primul rang, aflăm următoarele: „Secolul present s'a început cu a. 1801 și se va termina cu 31 Decembrie 1900“.

Arago, nemuritorul matematic francez, la întrebarea, că de pildă 28 Martiu 1800, e în secolul XVIII, sau în al XIX-lea, zice: Întâi trebuie să știm, că ce însemnă 28

Martiu 1800? Însemnă ore, că e în 28 Martiu al a. 1800 încă neexpirat, sau că 1800 a expirat, și că Ianuarie, Februarie și încă 28 zile sunt din a. 1801? Trebuie să examinăm cum au calculat la începutul erei, începând cu anul, când s'a născut Christos. Anul acesta l' numim 1 și adevărat dela începutul seu și când au scris în anul acela 28 Martiu, aceea însemna, că e 28 Martiu a anului încă neexpirat. De aici e clar, că 31 Dec. 1800 aparține secolului al XVIII-lea și secol. XIX se începe cu 1 Ianuarie 1801.

Întrebarea nu e așa clară, cum a voit s'o presinte Arago, dar cel puțin a indicat, cum se poate deslega. Calculăm dela nașterea lui Christos. Era creștină se începe dar în n'optea, în care s'a născut Christos, dar aici socotela noastră greșeste, căci era noastră nu începe cu 25 Dec., ci cu 8 zile mai târziu, în 1 Ianuarie. Întrebarea e, ore aceste 8 zile socotesc-se la era înainte de nașterea lui Chr., sau împreună cu timpul trecut dela 25 Martiu, se privesc de primul an al erei creștine. Dacă stă cazul ultim, atunci la 8 zile după nașterea lui Chr. s'a împlinit primul an. Ear 1 Ianuarie următor, cum l' vom numi, întâiul sau al 2-lea an? Dacă intervalul din 25 Martiu până în 25 Decembrie l' privim de un an, atunci 1 Ianuarie însemnă, că un an a expirat și 1 Ianuarie e ziua întâia a anului al 2-lea. In cazul acesta prima Ianuarie a anului al 2-lea e ziua întâia a anului al 3-lea. și 1 Ianuarie 1899 e ziua întâia a a. 1900.

Ac'asta ar fi explicarea cea mai corectă, după care și cei-ce socotesc secolul al XX. dela 1 Ianuarie 1900, și cei-ce îl socotesc dela 1 Ian. 1901 ar av' drept, pentru-că și în cazul prim ar însemna, că 1900 ani au expirat și e prima zi a anului 1901.

Aderenții ambelor puncte de vedere au drept, și deci întrebarea nu se poate decide. Atât papa, cât și împ'eratul Wilhelm stau pe baza tradițiilor, când s'au înșirat în partidul celor-ce serbeză prima Ianuarie 1900 ca ziua întâia a secol. XX.

De altcum, precum s'a mai zis, întrebarea ac'asta nu e de vr'o importanță deosebită.

Adevărat, că secolii se deosebesc unul de altul, av'ând fiecare alt caracter, dar împărțirea istoriei după secolii nu corespunde nici pe departe unei împărțiri corecte, care în tot cazul e normată mai esact prin marile evoluții ale minții omenesci.

După Kiss J.

O curiositate a expoziției din Paris.

Între curiositățile cari vor fi de admirat la expoziția din Paris, va fi și o haină confecționată din mătăsă produsă din paiangeni. Lucru pare curios, dar nu e cu totul nou. Înainte se făcea din mătasa unor anumiți paiangeni seamă pentru oprirea sângelui, care curge din răni, iar în 1709 Saint-Hilaire a trimis academieii din Paris ciorapi și mănuși forte trainic lucrate din casă de paiangeni. Prima încercare de a folosi secrețiunea paiangenilor a făcut-o abatele Raimond de Termerger, iar după el experiențele au fost reluate cu mult succes de exploratorul Cambroné. Specia cea mai proprie pentru ac'asta este Epeira diadema (paiangenul cu cruce). Paiangenul este introdus într'un fel de colivie, așa încât numai partea posterioară a capului să i' rămână liberă. Imediat ce paiangenul începe să secreteze, i-se apucă firul care se dapănă cu un aparat special.

Un singur paiangen, bine hrănit cu muște, a produs în 27 de zile un fir în lungime de 4000 de metri, apoi a murit. Pentru ca să se activeze secrețiunea, se admistrăză paiangenilor eter, clorofom și alcool.

Firul obținut este apoi spălat de mai multe ori pentru a fi liberat de materia rășinoasă, așa în cât devine cu mult mai subțire, mai fin și tot atât de resistant, ca și firul de mătase. Un fir sup'ortă, fără să se rupă, o greutate de 325 de grame și posedă o elasticitate de două-spre-zece la sută, ceea-ce însemnă că un fir de 100 de metri, se mai întinde cu 12 metri.

Școla de meserii din Antanarivo se ocupă cu organizarea acestei industrii, căreia i se prezice ore-care viitor.